

ŞİRKETLERDE SERMAYAZE AZALTIMININ VERGİ KANUNLARI KARŞISINDAKİ DURUMU

SERMAYE AZALTIMINDA; Sermaye azaltımı işleminin KVK'nın 32/B maddesine göre yapılması gerektiği, sermaye azaltımı işleminin bu madde hükmü çerçevesinde çeşitli vergileme yöntemine tabi tutulduğu, ancak eş zamanlı olarak sermaye azaltımı ve artırımının birlikte yapılması halinde işletmeden çekiş olarak değerlendirilmeyecek ve vergilendirilmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Sermaye azaltımı işleminin Kurumlar Vergisi Kanununda 7420 Sayılı Kanunun 22'nci maddesiyle KVK'nın 32/B maddesi eklenerek sermaye azaltımında vergilemenin esasları belirlenmiş. Konunun uygulanmasına ilişkin ayrıntılar ise 21 Seri No.lu kurumlar Vergisi Genel tebliği ile uygulamaya yönelik açıklamalar getirmiştir. Bu çerçevede; 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun "Sermaye Azaltımında Vergileme"; başlıklı 32/B maddesinde ;

(1) Kurumlar tarafından sermayeye eklenen öz sermaye kalemlerinin, sermayeye eklendiği tarihten itibaren beş tam yıl geçtikten sonra herhangi bir şekilde sermaye azaltımına konu edilmesi durumunda, nakdi veya aynı sermaye ile sermayeye eklenen diğer unsurların toplam sermayeye oranlanması suretiyle azaltıma konu edilen tutar içerisindeki sermaye unsurları tespit olunur. Söz konusu oranın tespitinde;

a) Sermayeye ilave dışında başka bir hesaba nakledilmesi, işletmeden çekilmesi veya sermaye hesabından başka hesaplara aktarımı kurumlar vergisine ve kâr dağıtımına veya ana merkeze aktarılan tutara bağlı vergi kesintisine tabi tutulacak öz sermaye kalemlerinin,

b) Sadece kâr dağıtımına veya ana merkeze aktarılan tutara bağlı vergi kesintisine tabi tutulacak öz sermaye kalemlerinin,

c) Başka bir hesaba nakledilmesi veya işletmeden çekilmesi halinde vergilendirilmeyecek olan aynı ve nakdi sermayenin toplam sermaye içindeki payları dikkate alınır.

(2) Kurumların öz sermaye kalemlerini sermayeye ekledikleri tarihten itibaren beş tam yıllık süre tamamlanmadan sermaye azaltımı yapmaları durumunda, azaltımın sırasıyla birinci fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan sermaye unsurlarından yapıldığı kabul edilir.

(3) Sermaye azaltımında, öncelikli olarak sermayeye ilave edilen öz sermaye kalemlerinden, sermayeye eklenme tarihi beş tam yıllık süreyi geçmemiş olanların işletmeden çekildiği kabul edilir.

(4) Bu maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları kapsamında sermaye azaltımı suretiyle tespit olunan sermaye unsurlarından; birinci fıkranın (a) bendi kapsamında olanlar kurumlar vergisine ve vergi kesintisine, (b) bendi kapsamında olanlar sadece vergi kesintisine tabi tutulur. Kurumlar vergisine ve vergi kesintisine tabi sermaye unsurlarında, kesinti matrahı hesaplanan kurumlar vergisi düşüldükten sonra kalan tutar olup, bu tutar üzerinden Kanunun 15 inci ve 30 uncu maddeleri ile 193 sayılı Kanunun 94 üncü maddesi hükmü kapsamında kesinti yapılır.

..." hükümlerine yer verilmiştir.

KVK 32/B madde hükmü ve 21 no.lu KDV uygulama tebliği çerçevesinde sermaye içerisinde yer alan kalemlere bakıldığında vergilemede değerlendirilmeye esas iki önemli hususun;

- Öz Sermaye Kalemlerinin Sermaye Eklendikten 5 Tam Yıl Geçmeden Sermaye Azaltımı
- Sermaye Azaltımında öze Sermaye Kalemlerinin nelerden oluştu

Önem arz etmektedir.

a) Sermaye azaltımında öz sermaye kalemlerinde öncelikle yeniden değerlendirme fonları ve enflasyon düzeltilmesi olumlu farklarının şirketten çekilmiş sayılacağı bu durumda hem kurumlar vergisi hem stopaja tabi tutulacağı,

b) Sermaye azaltımında öz sermaye kalemlerinden geçmiş yıl karlarının çekilmiş sayılması durumunda sadece stopaja tabi tutulacağı,

c) Sermaye azaltımında öz sermaye kalemlerinde aynı ve nakdi sermayenin çekilmesi durumunda kurumlar vergisi hem stopaja tabi tutulmayacaktır.

Öz Sermaye Kalemlerinin Sermayeye Eklendiği Tarihten İtibaren 5 Tam Yıl Geçmeden Sermaye Azaltımı: sermaye azaltımına yukarıdaki a, b ve c. maddelerdeki sıraya göre çekilmiş sayılır. Yani önce hem kurular vergisi hem stopaja tabi kalemler çekilmiş sayılır. Sonra sadece stopaja tabi kalemler çekilmiş sayılır. En son ise çekilmesi vergilendirilmeyecek aynı ve nakdi sermaye çekilmiş sayılır. Bu çerçevede X firmasının vergilendirme karşısındaki durumu bir örnekle tespit edildiğinde; X yılında 15.400.000 TL nakit sermaye ile kurulan bir şirket; 2023 yılında 20.000.000 TL yeniden değerlendirme farkını sermayeye ekleyerek sermayesini 100.000.000 TL'ye çıkarmış ve 2023 yılında 50.000.000 TL sermaye azaltmış ise; Bu durumda sermayeye eklenme tarihinden itibaren beş tam yıl geçmeden bir azaltım söz konusu olursa, azaltılan sermaye yukarıdaki a, b ve c. maddedeki sıralamaya göre olduğu kabul edilecektir. Yani öncelikle 20.000.000 TL yeniden değerlendirme farkları kurumlar vergisi ve stopaja tabi tutularak azaltılacaktır. Sonra 10.000.000 TL geçmiş yıl kârı sadece stopaja tabi tutularak azaltılacaktır. Daha sonra ise 20.000.000 TL nakit sermaye vergiye tabi olmaksızın azaltılacaktır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELERİM: Yukarıdaki inceleme ve tespitlerim sonucunda değerlendirmelerim aşağıda olduğu gibidir:

1- Yukarıdaki hukuki duruma ilişkin bilgi ve örnek olaya göre; vergi idaresinin öteden beri gelen kendi görüşü çerçevesinde KVK'na eklenen 32/B maddesiyle düzenleme yapmış, sermaye azaltımı işleminde, yeniden değerlendirme fonlarından yapılan sermaye artırımını ilk işletmeden çekiş olarak değerlendirilmek suretiyle vergilendirilecektir.

2- Sermaye azaltımını, şirketin ortaklarının sermayeden para çekmek için sermaye azaltımı işlemi olarak değerlendirmekte sadece kanunun lafzına sıkı sıkıya bağlı kalarak, aynı miktarda sermaye artırımını ve azaltımını yapılması durumunda vergilendirilmeyeceğini aksi taktirde KVK 32/B maddesine göre işlem yapılması gerektiği görüşünü vermek suretiyle hukuki sınırları çizmektedir.

Prof. Dr. Keramettin TEZCAN
Mali Hukuk Öğretim Üyesi
Bölge Mali-Mevzuat Danışmanı